

Den aktuelle landbrugsøkonomi	1
Inflation, stagnation, recession og rente.....	2
Konsolidering af landbruget	3

Den aktuelle landbrugsøkonomi

Svineproduktion:

Svineproduktionsudvalget har på sit seneste møde drøftet den aktuelle økonomiske situation i produktion af smågrise og slagtesvin.

Denne drøftelse havde udgangspunkt i aktuelle dagspriser i maj måned, dels på noteringen på smågrise, notering på slagtesvin, priser på korn og priser på proteiner. En del svineproducenter har indgået foderkontrakter et godt stykke ind i 2022, hvorfor de i første halvdel af 2022 opnår et positivt dækningsbidrag på de to produktionsområder.

De beregnede dækningsbidrag i de aktuelle priser viser et dækningsbidrag på pr. so på kr. 1.276 og kr. 166 pr. slagtesvin produceret.

Hvis de høje priser på foder fortsætter ind i efteråret 2022, og det økonomiske mål eksempelvis er et dækningsbidrag på kr. 6.000 pr. so, vil gennemsnitsprisen på smågrise komme op over kr. 560. Med en smågrisenotering på kr. 560 vil den fremtidige notering på slagtesvin skulle op omkring kr. 17, hvis dækningsbidraget på slagtesvin på kr. 160 skal opretholdes.

Udvalget er klar over, at de aktuelle økonomiske forhold giver meget store økonomiske forskelle mellem svineproducenter, afhængigt af de enkelte svineproducenters produktionssammensætning.

Udvalget forventer en periode i efteråret, hvor der bliver behov for driftskapital for at stå igennem den økonomiske ubalance, der forventes forstærket i løbet af efteråret 2022. Udvalget er derfor af den opfattelse, at den ubalance, der i øjeblikket hænger i produktionen, over tid vil finde sin balance igen. Tidshorisonten er dog uvis.

Det var også udvalgets holdning, at de enkelte svineproducenter så vidt muligt bør fastholde deres produktion, hvis målet er fortsat svineproduktion. Det at træde ind og ud af produktionerne er forbundet med stor økonomisk usikkerhed.

Udvalget opfordrer derfor finansieringskilder til tålmodighed overfor svineproduktionen og til at hjælpe svineproducenterne med det likviditetsbehov, der med stor sandsynlighed vil opstå.

Udvalgets behandling af den aktuelle økonomi i produktion af svin fortæller blot om den helt ekstraordinære økonomiske situation, som svineproducenterne oplever og om den akutte ubalance, der er i bytteforholdet mellem notering og priser på korn og andet foder.

Mælkeproduktion:

Prisen på mælk har i dette forår været støt stigende, og det er glædeligt. Selvom mælkeproduktionen fortsat oplever stigende udgifter til foder og andre omkostninger, så har de seneste prisstigninger medført overskud ved produktion af mælk, og vores tidligere vurderinger omkring forventning til god positiv konsolidering og et likviditetsoverskud for 2022 er således fortsat gældende.

Markbruget:

Med de aktuelle priser på korn og raps har markbruget i 2022 en reel mulighed for at opnå et godt økonomisk overskud, særligt hvis der samtidig opnås fornuftige udbytter. Der er dermed udsigt til en god konsolidering og et pænt likviditetsoverskud.

Hvis udsigterne til det gode økonomiske resultat for markbruget også indfries, er det vores anbefaling at dette overskud bruges til konsolidering.

Inflation, stagnation, recession og rentes udvikling

Inflation:

Inflation opstår, når efterspørgsel på varer er større end udbuddet af varer. Det medfører stigende priser.

Den inflation, vi i øjeblikket oplever, er båret frem af fortsat pengepolitisk stimuli og privat låneoptagelse. Der har gennem de seneste år været ført en meget lempelig pengepolitik for at genoprette væksten i verden efter finanskrisen.

Med coronasmittens indtog i 2020 blev der vedtaget politiske støtteordninger både nationalt men også internationalt. Støtteordninger, der skulle holde hånden under erhvervslivet, men også fastholde købekraft hos forbrugeren.

Disse ekstraordinære politiske økonomiske støtteordninger faldt sammen med en meget lav rente, og det forhold medførte en "ketchup effekt" på investeringer og forbrug, og dermed en stærkt stigende inflation.

Krigen i Ukraine, der har medført bekymring omkring manglende råvarer, har medført et yderligere fald i udbud af varer og skubber derfor inflationen i opadgående retning.

Stagnation:

Stagnation opstår, når der er sammenfald mellem stigende inflation og fald i væksten, målt på udviklingen i bruttonationalproduktet.

Der er i øjeblikket signaler i de økonomiske nøgletal, der peger på et kommende fald i væksten. Dermed er risikoen for stagnation reel og måske allerede en kendsgerning.

Stagnation er en yderst farlig cocktail, der i høj grad vil udhule reallønnen og dermed reducere det økonomiske råderum. Et fald i det private økonomiske råderum får forbruget til at falde.

Recession:

Recession er lav eller faldende vækst med lav og faldende inflation. Den økonomiske situation med recession er velkendt for os, vi har særligt kendt til den efter finanskrisen og op til, coronaen brød ud.

Recession vil med sikkerhed afløse en stagnation og kan både blive dyb og langvarig. Dybden og længden af denne recession vil afhænge af det overforbrug, som skal betales tilbage op til, recessionen indtræder. Det er i den nuværende økonomiske situation, hvor vi står på tærsklen til en stagnation efter denne periode med investerings- og forbrugsfest, at en kommende recessionsperiode bliver lang og dyb.

En meget langvarig og dyb recession kan medføre deflation – altså det modsatte af inflationen, således at udbuddet af varer er større end efterspørgslen.

Rentens udvikling:

Renteudviklingen er forsinket i forhold til inflation, stagnation og recession. Det betyder, at ved stigende inflation vil renten stige men med tidsmæssig forsinkelse i forhold til inflationen. Det betyder dermed også, at ved begyndende stagnation vil renten fortsat kunne være stigende, og denne problematik skubber til det økonomiske rådighedsbeløb.

Først ved en reel recession vil renten igen falde, men også her vil renteutviklingen være forsinket, så det tager tid for at opnå dette fald.

Fra efteråret 2021 til skrivende stund er renten på fastforrentede lån steget betragteligt, fra omkring 1% til 3,5%. Vi skal dog ikke mange år tilbage, før renten på fastforrentet lån var på samme høje niveau.

Den korte rente er i foråret 2022 så småt begyndt at stige. En cibor 3 ligger på omkring minus 0,2, en cibor 6 på omkring nul og en 12 måneders rente er positiv med 0,5.

Det er ikke usandsynligt, at den korte rente fortsat vil stige, særligt på grund af den forsinkelse der er i rentens udvikling i forhold til inflation, stagnation og recession.

Konsolidering af landbruget

Forudsigelse på tidspunktet for den økonomiske opbremsning og dybde af den efterfølgende recession er svær. Men det er ret sikkert, at en længere periode med recessionsøkonomi vil indtræde igen, og dermed vil renten på sigt igen falde.

Vi kender ikke toppunktet for rentens udvikling og heller ikke bunden af renteniveauet. Derfor er den rette beslutning omkring finansiering af landbruget også vanskelig, herunder hvilken rentestrategi der med fordel skal vælges.

Langt den største del af landbrugets finansiering ligger i realkreditfinansiering og i variabel rente. Vi er af den opfattelse, at denne grundfinansiering som hovedregel skal forblive urørt. Det vil sige, at landbruget ikke skal spekulere i at omlægge denne finansiering. Der kan naturligvis være få undtagelser fra denne anbefaling, men det må i givet fald bero på en individuel vurdering i de konkrete sager.

Landbrug med bankgæld bør søge afvikling af denne gæld så hurtigt som muligt i forhold til det likviditetsoverskud, som landbruget kan præstere. Afdrag på banklån går forud for afdrag på realkreditlån.

Særligt mælkeproduktionen og måske også markbruget står overfor positive likviditetsoverskud, og er der ingen banklån, der skal indfries, bør denne overskudslikviditet gemmes for konsolidering af økonomien.

Situationen i svineproduktionen er straks mere problematisk, idet svineproducenter i den kommende tid igen står over for et lånebehov i banken. En individuel vurdering og budgetter må i disse sager give en pejling af det kommende likviditetsbehov, muligheder for afdækning af risiko og eventuelle muligheder for omlægning af en produktion. Alt sammen for at genskabe en sund økonomi for det enkelte landbrug.

Vi anbefaler fortsat, at landbruget går efter konsolidering og positivt likviditetsoverskud.

Økonomi og Regnskab.